

Bibeltgaven 2 | 25

BIBELSELSKAPETS INTERNASJONALE ARBEID

Hovedtema

**Bibler til
Etioia**

«Å høre Gud tale på hjertespråket forvandler folket. Det styrker deres identitet og kultur og gir dem fornyet forståelse og engasjement for evangeliet,» sier bibeloversetter til tembaro-språket **Mulunesh Nemma**. Å oversette Bibelen er en av Bibelselskapets hovedoppgaver, men kun med støtte fra internasjonale bibelvenner kan arbeidet opprettholdes. *Les mer om bibelarbeidet i Etiopia på s. 4 – 21*

Bibelen - på det språket våre hjerter snakker

BIBELGAVEN nummer 2 2025
Årgang 64

Bibelgaven (tidligere: Nytt om Bibelen) kommer ut fire ganger i året.

Bladet sendes gratis til alle givere og andre interesserte.

OPPLAG DETTE NUMMER:
12.450

Ettertrykk er tillatt ved kildeangivelse.

BIBELMISJONENS GAVEKONTO:
3000.16.16869
VIPPS: 828570

REDAKTØR:
Bjørn Håkon Hovde,
bhh@bibel.no

I REDAKSJONEN:
Kari Fure,
Bernt G. Olsen og
Ann-Catherine Kvistad

BIBELMISJONSLEDER:
Kari Fure, kaf@bibel.no

FORSIDEFOTO:
Hans J. Sagrusten

LAYOUT:
Ole Arnøy

TRYKK:
Andvord Grafisk as

BIBELGAVEN
Postboks 6624 St. Olavs plass,
0129 Oslo

GENERALSEKRETÆR:
Øyvind Haraldseid, oh@bibel.no

MELDING OM
ADRESSEENDRING:
Telefon 47 97 64 70
giver@bibel.no

Et par dager før 60-tallet gikk over til 70-tallet, kom jeg til verden. Jeg vokste opp på Østlandet.

Som barn flest kom språket gradvis. Jeg lærte å lese og skrive. Jeg gikk på søndagskole og sang i barnekor. Etter hvert flyttet familien til Vestlandet. Mens mine yngre brødre lærte seg å snakke flytende hauge-sundsdiialekt, endte jeg opp med en «hybrid-dialekt». Som 23-åring var utdanningen fullført, og jeg var klar for voksenlivet.

Sammen med henne som hadde blitt min kone, kjente vi på et kall til misjon. 16. september 1994 ankom vi Japan. Språklig var det «å rykke tilbake til start». For vi hadde ikke noe språk. Vi kunne verken forstå, lese eller snakke. Språklig var vi igjen spedbarn.

På den ene siden var det spennende å oppleve og bo i en ny kultur, men samtidig kjente vi også på fortvilelsen over ikke å ha et språk. I årene som fulgte, opplevde vi mange situasjoner der vi følte oss helt fortappt. Noen øyeblikk og opplevelser kan vi i dag more oss over, men ikke alle. Tre år gikk før vi hadde vår første ferie og reise tilbake til Norge. Noe av det jeg husker best fra den sommeren, var gleden over igjen å kunne høre Bibelen lest på mitt eget språk i en gudstjeneste. Bibelordet på

Øyvind Haraldseid

GENERALSEKRETÆR
I BIBELSELSKAPET

mitt eget hjertespråk satte tanker og følelser i bevegelse. Det var en sterk opplevelse.

Når jeg hører om bibel-oversettelsesarbeid, tenker jeg ofte tilbake på denne livserfaringen. Jeg tenker på dem som ennå ikke har tilgang til Bibelen på sitt eget språk. De privilegerte kan kanskje høre Guds ord på sitt andrespråk,

men det er ikke det samme som å høre og lese det på morsmålet – det språket vi kaller «hjertespråket», og som vi lærte som barn.

Det finnes over 80 etniske grupper i Etiopia, og nasjonalspråket er amharisk, men i de ulike regionene finnes det også andre offisielle språk. Både Tembaro-folket og Awingi-folket har fått deler av Bibelen på sitt språk. De har sett og opplevd betydningen av arbeidet som er gjort. Nå utfordrer de oss til å være med, slik at hele Bibelen kan bli oversatt til deres hjertespråk. Slik kan vi nå enda flere mennesker i Etiopia med Guds ord.

I vårt arbeid med å gjøre Bibelen tilgjengelig for alle, er bibeloversettelse noe av det aller viktigste og mest meningsfulle vi kan gjøre. For når Gud snakker til mennesker på morsmålet, når det inn i deres hjerter og tanker. ●

Vil du vite mer om testamentariske gaver?

Hvis du ønsker å få tilsendt Bibelgavens brosjyre med informasjon om testamentariske gaver, kontakt oss på tlf. 47 97 64 70, eller e-post: giver@bibel.no

Bibelgaven

Bibelselskapets misjonsarbeid

FOTO: BIBELSELSKAPET

4

« ... den som hører ordet og forstår det. Han bærer frukt: hundre, seksti, tretti ganger det som ble sådd.» (Matt 13,23)

Bibeloversettelse har dype ringvirkninger for både tro og samfunn. Tilgang til Guds ord på hjertespråket gir folket økt verdighet og styrker lokal identitet. Samtidig fremmer oversettelsesarbeidet leseferdighetene, særlig i marginaliserte områder. Når Bibelen blir folkeeie på eget språk, øker menneskenes stolthet og kulturelle selvtillit.

Bibelgaven 2 | 25

► ETIOPIA:	Bibelen når nye språk og mennesker i Etiopia	4
ETIOPIA:	Bibelemsetjingar til to nye språk	6
ETIOPIA:	«Nå er også vårt språk Bibelens språk»	8
ETIOPIA:	«Bokstaven slår i hjel, men Ånden gjør levende»	10
ETIOPIA:	«Denne boka er laget for at vi skal elske Jesus!»	14
ETIOPIA:	Leseopplæring gir nytt håp	16
AFRIKA:	Ruster unge til å møte fremtiden	18
AFRIKA:	En god samaritan under aids-epidemien	21
NORGE:	Bibelen tilbake til skulen	22

Religion i Etiopia

- Etiopisk-ortodokse kristne: 43,8 %
- Muslimer 31,3 %
- Protestantisk kristendom 22,8 %
- Katolsk kristendom 0,7 %
- Tradisjonell religion 0,6 %
- Andre 0,8 %

(Kilde: CIA World Factbook 2023)

Den etiopisk-ortodokse kirken er et av verdens største ortodokse kirkesamfunn, med over femti millioner medlemmer.

Bibelen når nye språk og mennesker i Etiopia

Kirkene vokser raskt, og sammen med ulike oversettelsesprosjekter bidrar Bibelselskapets øvrige arbeid til å gjøre Guds ord tilgjengelig for stadig flere mennesker i Etiopia – på stadig flere språk.

Mitt første møte med Etiopia fant sted for over 20 år siden. Det Norske Bibelselskap hadde allerede da i lengre tid vært engasjert i landet gjennom De forente bibelselskaper.

Bakgrunnen for dette møtet var planleggingen av prosjektet som vi i dag kjenner under navnet «Den barmhjertige

samaritan». Dette arbeidet var innrettet på å forebygge hiv-smitte og inkludere mennesker som lever med aids. Mange av de syke opplevde stigmatisering. Dødstallene var høye i Afrika.

Tidoblet bibeldistribusjon

På den tiden hadde ikke Det etiopiske bibelselskapet etablert et stort arbeid, men

det fantes mange dyktige mennesker som ønsket å gjøre noe for landet sitt gjennom kirkene. På begynnelsen av 2000-tallet lå den årlige bibelspredningen i Etiopia på under hundre tusen eksemplarer. Nå er den tidoblet.

Mye av årsaken til at vi har kunnet oppnå dette, er Bibelselskapets sosiale og humanitære prosjekter. Bibelen er alltid en integrert del av vårt arbeid, og derfor driver vi alt bibelarbeid ut fra et holistisk prinsipp – at det skal angå hele mennesket.

Bibelovertsettelse

Det etiopiske bibelselskapet har som mål å oversette Bibelen til alle språk som benyttes i landet. Takket være mange ulike partnere er vi godt i gang med dette, men mye gjenstår:

På tembaro-språket finnes allerede Det nye testamentet i en foreløpig oversettelse. Lokalbefolkningen har bedt innstendig om å få hele Bibelen, og derfor støtter vi nå oversettelsen av Det gamle testamentet.

For awingi-folket finnes et uferdig nytestamente, men uten offisiell godkjenning fra den store ortodokse kirken i området. Derfor samarbeider Bibelselskapet i Etiopia nå med både ortodokse og evangeliske menigheter for å få publisert hele Bibelen på awingi.

Oversettelsene vil styrke kirkenes arbeid, nå nye grupper og sikre at Guds ord blir tilgjengelig på folkenes hjertespråk. Støtte fra norske bibelvenner er helt avgjørende for at den målsetningen skal lykkes.

Bibelutsalg over hele landet

Bibelselskapet hadde tidligere bare kontor i hovedstaden Addis Abeba, men med etableringen av det diakonale prosjektet «Den barmhjertige samaritan» ble det opprettet kontorer i flere deler av landet. Samtidig begynte man også å selge bibler i tilknytning til disse sentrene. I dag viderefører Bibelselskapet en ungdomsversjon av «Den barmhjertige samaritan» og vi støtter leseopplæring, på lokale språk. Slik drives arbeidet for å ivareta alle deler av hele mennesket.

Gjennom Norad har Bibelselskapet mottatt betydelige midler fra den norske stat til det sosiale arbeidet. Normalt er det derfor ikke gaverinntekter som brukes til disse prosjektene. Samtidig har også dette sosiale arbeidet vært en pådriver for bibeldistribusjonen, slik at Bibelen når mye lenger ut i Etiopia enn tidligere.

Kirkevekst

Etiopia er et land med sterk vekst i de kristne kirkene. Mekane Yesus-kirken i Etiopia er verdens største lutherske kirke, med over tolv millioner medlemmer, men den ortodokse kirken har fortsatt flest medlemmer i landet. Den er et av verdens største ortodokse kirkesamfunn, med over femti millioner tilhengere.

En felles utfordring for kirkene er å nå den muslimske delen av befolkningen med evangeliet – og til det trenger de bibler. ●

Yilma Getahun er generalsekretær i Det etiopiske bibelselskapet

Bibelen har en pris

– Bortsett fra til innsatte i fengsler, eller mennesker på institusjoner, deler vi sjelden ut gratis bibler. Hovedregelen vår er salg.

For uansett hvor fattige folk er, finner de penger til det som er aller viktigst for dem – nemlig Guds ord.

Vi selger selvsagt biblene så rimelig som mulig, men når folk betaler litt, blir det mulig for oss å gjøre evangeliet tilgjengelig for enda mange flere, sier **Yilma Getahun**, generalsekretær for Bibelselskapet i Etiopia.

Foto: Det etiopiske bibelselskapet

Bibelmsetjingar i verda

- Heile Bibelen er no omsett til 769 språk.
- Det nye testamentet er omsett til 1755 språk.
- Ein mindre del av Bibelen finst på 1113 språk.
- Over 4000 bibel-omsetjingar er under arbeid i verda.
- Av desse er over 1500 den første omsetjinga til eit språk.
- Dei fleste av dei nye omsetjingane skjer i Afrika og Asia.

(Kjelde: SIL International)

Foto: Dei sameinte bibelselskapa (UBS)

Det er viktig for eldre å få Bibelen på sitt eige morsmål.

Bibelumsetjingar til to nye språk

Etiopia har meir enn 80 språkgrupper. Norske bibelvener har vore med og støtta bibelumsetjingar til fleire av desse språka. No støttar vi arbeidet med å omsetja Det gamle testamentet til to språk som blir tala av meir enn to millionar menneske.

Tenk om du ikkje kunne lesa orda om at «**Herren er min hyrding**» på ditt eige språk, eller profetien om han som vart «**såra for våre brot, knust for våre synder**» (Jes 53,5). Trua på Gud blir fattigare utan ein heil bibel. Difor er Bibelselskapet med og støttar omsetjing av Det gamle testamentet til to språk i Etiopia som endeleg skal få ein heil bibel.

Bibelselskapet i Etiopia driv eit stort arbeid, med 20 ulike prosjekt innan bibelumsetjing. Dei fleste av desse er nye omsetjingar til folkegrupper som ikkje har hatt Bibelen på sitt språk før, nokre er revisjonar av eldre omsetjingar, og nokre handlar om å tilpasse ei eksisterande omsetjing til eit nytt bruksområde, eit nytt alfabet eller ei ny rettskriving.

Bibelen til tembaro-språket

Tembaro-språket blir tala av omkring 900 000 menneske sørvest i Etiopia. I denne språkgruppa er 75 prosent kristne, og folket har lenge lengta etter å få Bibelen på sitt eige språk. Det er alt gjort eit arbeid med å omsetja Det nye testamentet til tembaro-språket. Bibelselskapet støttar no arbeidet med Det gamle testamentet.

Tembaro-språket er i slekt med **hadiyya-** og **kambatta-språket** som Bibelselskapet har støtta i mange år, og der ein no er inne i avsluttings- og trykkefasen. Frå arbeidet med desse språka veit vi at det betyr mykje å få Bibelen på sitt eige språk – som ei eldre kvinne sa: «**Når vi høyrer Guds Ord på vårt eige språk, går det rett til hjartet på oss!**»

Bibelen til awingi-språket

Awingi-språket blir tala av 1,2 millionar menneske nordvest i Etiopia. Også på dette språket er det tidlegare gjort ei omsetjing av Det nye testamentet, og med omsetjinga av Det gamle testamentet vil

folket no få tilgang til ein heil bibel. Dei fleste i dette området høyrer til den ortodokse kyrkja, men også evangeliske kyrkjer opplever sterk vekst.

Etter at dei to omsetjingane av Det gamle testamentet til tembaro- og awingi-språket er ferdige, startar arbeidet med å revidere dei eksisterande omsetjingane av Det nye testamentet, slik at ein får den same stilen og kvaliteten gjennom heile Bibelen.

Løn til omsetjarar

Det meste av støtta frå norske gjevarar går til løn til bibelumsetjarane. Det er fire omsetjarar i tembaro-teamet og tre i awingi-teamet. Våren 2025 arbeider tembaro-teamet med Første og Andre kongebok, samtidig som ein går gjennom utkasta til Esra og Ruts bok. I awingi-teamet arbeider ein denne våren med Fjerde og Femte Mosebok.

Det er eit privilegium å få vera med og støtte arbeidet med å omsetja Bibelen til nye språk. I Etiopia har norske bibelvener vore med og støtta arbeidet i ei årrekkje.

Det betyr mykje for omsetjarane å vita at dei har trufaste støttespelarar som står bak dei gjennom fleire år og sikrar at arbeidet ikkje stansar opp. **Takk til alle gjevarar som er med på dette!** ●

Bøn for Etiopia:

- Takk for at stadig fleire i Etiopia får tilgang til Bibelen på hjartespråket sitt, og for levande og veksande kyrkjer i heile landet.
- Be om Guds velsigning over dei omsetjingsprosjekta som er sette i gang, slik at fleire menneske i Etiopia får erfare krafta til evangeliet.
- Be for Bibelselskapets heilskaplege arbeid der Guds ord står i sentrum – og at arbeidet kan utruste kyrkjene til å gi Bibelen vidare til barn og unge på deira eige språk.
- Be for samarbeid og eining blant dei ortodokse og evangeliske kyrkjelydane, slik at dei saman kan nå ut til menneske som enno ikkje har fått høyre evangeliet.

Foto: Dan Dag Kjær Smemo

Oversettelsesteamet i arbeid

«Jeg forstår ikke det du sier»

Som prest opplevde jeg en gang at en eldre mann kom til meg og sa:

– *Min sønn, jeg er syk og forstår ikke det du sier. Kan du gi meg et budskap som gir kraft og styrke?*

For meg var det ikke vanlig å snakke awingi. I kirken brukte vi det liturgiske kirkespråket ge'ez som bare prestene fullt ut forstod.

– Jeg begynte å gråte og ba mannen om tilgivelse. Jeg hadde gjort feil ved å forkynne på en måte verken han eller de tusen andre tilhørerne skjønnte. – Derfor ble jeg overlykkelig da jeg kunne søke stillingen som bibeloversetter.

– Nå kan ingen hindre oss i at folkets språk blir Bibelens språk, og jeg kan trygt svare på spørsmålene jeg får som prest.

Abebaw Amsaya er teolog, ortodoks prest, gift og har fire barn.

Foto: Det etiopiske bibelselskap

Awingiene er et driftig jordbruksfolk med en rik historie. Å få Bibelen på morsmålet styrker folkets identitet, og gir barn og voksne forståelse av evangeliet.

«Nå er også vårt språk Bibelens språk»

Etiopia består av et lappeteppes av ulike folkegrupper og språk. Blant disse er **awi-folket**, eller awingiene, som holder til i den nordvestlige delen av Etiopia.

De har i århundrer holdt til i områdene sørvest for den største innsjøen i Etiopia, Tana-sjøen, som er utspringet for den myteomspunne Blå Nil.

Innsjøen ligger i et dalsøkk i det kuperte etiopiske høylandet, nesten 2000 meter over havet. Klimatet er behagelig, og regntiden om sommeren gjør jorden fruktbar.

Språk, kultur og religion

Awingi-folket er kjent som et driftig jordbruksfolk, og selv om mye av landskapet er kultivert, finnes det fortsatt tett vegetasjon og spor av områder som kan minne om regnskog.

De er ikke «majoritets-etiovere», men tilhører en egen etnisk gruppe med sitt eget språk. På det lingvistiske slektstree ligger awingi langt fra nasjonalspråket amharisk og dets forløper, ge'ez, som fortsatt er Den etiopisk-ortodokse kirkens liturgiske språk.

Selv om det finnes noen mindre evangeliske menigheter i området, er den ortodokse kirken dominerende.

– Da Bibelselskapet kom, var det som om Gud selv besøkte oss, forteller en 83-år gammel mann:

– Språket vårt ble tidligere sett på som «en forbannet dialekt» som ikke skulle brukes

offentlig. Vi stod i fare for å miste vår identitet og kultur, men nå skjønner vi at Gud også taler språket vårt, sier han.

Marginalisering og opprør

Urettferdighet og marginalisering har gitt grobunn for opprørsgrupper som kjemper for landrettigheter og rettferdig ressursfordeling, men også for anerkjennelse av språket og awingienes kulturelle særpreg.

Utenfor de store byene i Etiopia er det ingen selvfølge med skolegang. Barn som ikke må bruke all sin tid på jordlappene, og faktisk kan komme seg til skole, får ofte bruke morsmålet sitt de aller første årene. Deretter introduseres amharisk – og for de få som kommer lenger i skolegangen, kanskje også engelsk.

– Men å forstå enkeltord, eller beherske et språk som «annetspråk», er noe ganske annet enn å høre Gud tale til deg på hjertespråket, sier prosjektleder i Det etiopiske bibelselskapet, **Endrias Kascharo**.

I et ættesamfunn, som hos awingiene, er både kjernefamilien, storfamilien og hele lokalsamfunnet vevd sammen i et språklig, kulturelt og religiøst nettverk.

Et kristent folk

– Den kristne Gud åpenbarte seg tidlig for etioperne, og folkets identitet som kristne har vernet det og gjort det motstandsdyktig, blant annet fra muslimske misjonsframstøt.

Men moderne teknologi, kommunikasjon og medier har også nådd fram til det etiopiske høylandet. Verden blir mindre og budskap spres på en annen måte enn tidligere:

– For å bevare evangeliet i barnas hjerter, slik at de bringer en levende tro med seg inn i voksenalivet, og videre til nye generasjoner, er det viktig for dem å ha tillit til at Gud lytter når de snakker awingi.

– Innsikten om den store kraften som ligger i språket er bakgrunnen for flere av oversettelsesprosjektene vi driver i Afrika, forteller Kascharo.

Økonomiske behov

Selv om arbeidet drives på mest mulig effektiv måte, koster det penger å sikre oversettelser som både er språklig korrekte og tro mot den bibelske grunnteksten. Det krever kvalifiserte fagpersoner. Lokale oversettere må ofte legge mye av sitt opprinnelige arbeid til side. Selv om alle drives av et dypt indre kall – må de betales en nøktern lønn til livsopphold. Lokaler, transport og utstyr koster også penger som Det etiopiske bibelselskapet selv ikke har.

– Det er misjon i hver krone vi gir til arbeidet med bibeloversettelse, understreker internasjonal leder **Bernt G. Olsen** i Det Norske Bibelselskap.

– Utallige ganger har vi erfart det: Når mennesker får Bibelen på sitt eget språk, får de en fornyet forståelse av evangeliet, og kirken revitaliseres og styrkes.

En bonus er at arbeidet også bidrar til selvfølelse og kulturell identitet i hele befolkningen. Bedret leseforståelse gjør også at barn får større utbytte av undervisningen i skolen. ●

Lalem (42) er teolog og ortodoks prest. Han er gift og har to barn.

«Oversettelse er frigjøringsarbeid»

Da jeg ble kalt til å gjøre oversettelsesarbeid, forsto jeg at Gud hadde gitt meg et frigjørende oppdrag: Når evangeliet forstås blir folket satt fri fra kulturelle misforståelser, politiske spenninger og påtvungne praksiser som skyldes dårlig bibelkunnskap.

Jeg takker Bibelselskapet i Etiopia og våre internasjonale venner som finansierer arbeidet, og jeg setter stor pris på støtten vi får fra den lokale ledelsen som følger prosjektet vårt tett.

Jeg ber om å få være trofast i arbeidet, slik at jeg kan fullføre oppdraget som folket mitt tørster etter: Å gi dem Guds ord på deres hjertespråk.

Foto: Det etiopiske bibelselskap

Getahun Jorge, bibeloversetter

Gud skapte også tembaroene

Tembaroene er et jordbruksfolk i den sørlige delen av Etiopia. Flertallet av dem er kristne, og både ortodokse, katolske og evangeliske kirkesamfunn finnes i området.

Tradisjonelt har kambatta eller hadiyya blitt brukt som gudstjenestespråk, men bare et mindretall av tembaroene forstår disse språkene.

«Min drøm var å bli ingeniør, men Gud kalte meg til bibeloversettelse. Da jeg delte Skapelsesberetningen med lokal-samfunnet, opplevde jeg en overveldende glede: De forsto at Gud også hadde skapt tembaroene! Jeg er takknemlig for oppdraget Gud har gitt meg, og for at Bibelselskapet har koordinert prosjektet med ledelse og finansiering.»

Foto: Det etiopiske bibelselskap

«Bokstaven slår i hjel, men Ånden gjør levende»

For en bibeloversetter er bokstaven både et hjelpemiddel og en utfordring. Likevel finner **Mulunesh Nemma** inspirasjon i Paulus' ord fra Korinterbrevet (2 Kor 3,6).

Hun tilhører selv Tembaro-folket, som teller nesten en million mennesker i den sørvestlige delen av det etiopiske høylandet.

– For det er Ånden jeg vil formidle, ikke bokstaven, sier hun.

– Gud kaller oss til å være hans medarbeidere ved å bringe lys til folket, og da kan bokstavene bli uforståelige tegn i stedet for åpenbaringen som bringer Den hellige ånd til menneskene. Derfor blir arbeidet vårt så stort, for vi er avhengige av bokstavene, men enda mer av Ånden.

Frodige landskap og store avstander

Om Bibelselskapets medarbeidere skal reise med bil fra awingiene i nord til tembaroene i sør, via hovedstaden Addis Abeba, vil det ta 15–16 timer. Her i høylandet er klimaet behagelig, jorden fruktbar og kan gi avlinger to–tre ganger i året. Det kan brødfø mange mennesker, og derfor er det tettere mellom folkeslagene i Etiopia enn det er i Norge.

I 2025 støtter Det Norske Bibelselskap bibeloversettelser både til awingi og tembaro. Det lokale bibelselskapet har selv

spurt om vi kunne omslutte akkurat disse språkene i våre bønner og med vår omsorg.

Behovet er stort – høsten er stor

Fortsatt er det 60 språk i Etiopia som ikke har hele Bibelen på sitt eget språk.

Tembaro-folket har i noen år hatt Det nye testamentet – men nå gjenstår hele Bibelen. Å kunne gi en fullverdig bibel på språket til et folk som teller nesten en million mennesker, vil også bidra til at samfunnet endres.

– Når menneskene samles rundt evangeliet på sitt eget språk fremmer det sosialt samhold og kultur. Da styrkes både familielivet og moralen. Det kristne budskapet forstås på en ny og ekte måte, sier **Getahun Jorge**, en av bibeloversetterne.

Språket som nøkkel til utvikling

Bibelen er ofte den første teksten et afrikansk lokalsamfunn ser i skriftlig form på sitt eget språk. Guds ord er med på å danne

grunnlag både for lokal samfunnsutvikling og kommunikasjon.

Mange ganger åpenbarer en ny bibeloversettelse også andre behov: at folket må kunne lese sitt eget språk:

– Når man aldri har sett sitt eget språk skrevet, er det ikke gitt at bokstavene gir mening, selv om tekstene er utarbeidet med aldri så mye omhu, sier seniorrådgiver **Ole Sevrin Nydal** i Det Norske Bibelselskap.

Derfor blir arbeidet så omfattende – det spenner fra teologisk kunnskap til innsikt i moderne språkutvikling, leseopplæring, pedagogikk og digital kommunikasjon.

– Så når bokstaven brukes rett, blir den til velsignelse og ikke til død, sier han.

Drømmen om barnebibler

Samtidig med oversettelsen til tembaro pågår det også bibeloversettelser i andre formater, blant annet til bibler for barn. Nylig ble det lansert en barnebibel på nasjonalspråket amharisk.

I Etiopia rekrutteres bibeloversetterne i samråd med lokale kirker, som finner egnede personer med språklig kompetanse og teologisk bakgrunn.

Etter rekrutteringen blir kandidatene testet og opplært i bibelske oversettelsesprinsipper. Programvaren Paratext er utviklet for bibeloversettere over hele verden og sikrer oversettelser som er troverdige i forhold til grunnspråkene gresk og hebraisk.

Hjelp til å hjelpe

Oversetterne trenger datamaskiner, skrivere og faglig støtte for å fullføre oppgaven innenfor tidsrammen de er gitt. De trenger lokaler, transport og godtgjørelse.

– Budsjettet er vår største utfordring, spesielt når det gjelder penger til opplæring og kapasitetsbygging, sier Getahun.

Lokalbefolkningen har så vidt nok til å klare seg selv. Det lille ekstra de har, gir de gjerne til kirken.

Med en krevende økonomisk situasjon og stor inflasjon i Etiopia kan ikke småbønder alene finansiere en bibeloversettelse. Til det trenger de vår hjelp. ●

Nigatu, bibeloversetter fra Den etiopisk-ortodokse kirken

Helbredet av ordet

Jeg har i mange år undervist som lærer i videregående skole. På skolen fikk jeg en gang en bibel på amharisk. Savnet av at Bibelen ikke var på mitt eget språk, ga meg et sterkt håp om en dag å kunne å bringe Guds ord til folket mitt.

Jeg sluttet som lærer for å begynne med oversettelsesarbeid, men det tok tid før jeg ble ansatt. Da kirken min inviterte meg til å delta, nølte jeg ikke.

Bibelselskapet gjorde det mulig for både meg og kolleger fra den katolske og evangeliske kirken å bli med i prosjektet. Arbeidet vi gjør, har endret oss alle. Jeg slet med vonde minner i familien, men jeg ble helbredet da jeg begynte å arbeide som bibeloversetter. Familien min og lokalsamfunnet ble også helbredet, og livene våre ble forvandlet.

Foto: Det etiopiske bibelselskap

Fakta om Etiopia:

- Etiopia er et av verdens eldste land og har aldri vært kolonisert.
- Med 110-130 millioner innbyggere er det Afrikas nest mest folkerike land.
- Det er mer enn 80 ulike folkegrupper og språk i landet.
- Mange snakker bare morsmålet sitt og kan ikke fellesspråket amharisk.
- Hele Bibelen finnes i dag på 19 av landets mer enn 80 språk.
- Åtte av disse bibeloversettelsene er fullført etter 2017, flere av dem har blitt støttet av norske bibelvenner.
- Med vår hjelp kan to nye språk få en hel bibel innen 2030.

Nylig lanserte Det etiopiske bibelselskapet en barnebibel på nasjonalspråket amharisk og planlegger nå å oversette den til flere av Etiopias mange språk. For barna er det viktig å høre Jesus tale til dem på morsmålet. Det gir økt selvfølelse, styrker leseforståelsen og skaper identitet. ▼

Hverdagsbibel for barn

«Jeg er bare kjempeglad – og vet nesten ikke hva jeg skal si,» sier ti år gamle **Mahelet Markos**. Hun har satt seg ned ved et bord og blar i bibelen hun akkurat har fått.

– Jeg er glad for at jeg fikk komme hit. Jeg vet hvor viktig Bibelen er for mamma og pappa, og nå kan jeg lese den selv.

– Takk til Bibelselskapet og alle som har laget barnebibelen.

Målsettingen med utgaven har vært å gi barn og unge i Etiopia en tilpasset bibel som også svarer på spørsmål og utfordringer de møter i hverdagen.

– Ved å gi Bibelen ut i tre bind, sikrer vi at utgivelsene er tilpasset barn i ulike aldre og på forskjellige stadier av emosjonell og språklig utvikling, sier generalsekretær i Det etiopiske bibelselskap, **Yilma Getahun**.

Barkot gleder seg over barnebibelen hun har fått. Barn og unge utgjør hele 45 prosent av befolkningen i Etiopia.

«Denne boka er laget for at vi skal elske Jesus!»

Det utbrøt sju år gamle **Barkot** da hun for første gang kunne bli i den helt nye barnebibelen som ble lansert av Det etiopiske bibelselskapet 1. mars i år.

Representanter fra myndighetene, biskoper og ledere fra ulike kristne organisasjoner var til stede da barnebibelen i tre bind ble presentert i hovedstaden Addis Abeba.

Blant de framfødte var også hundrevis av barn – som gledet seg til den store gaven. I kirker over hele landet venter nå millioner av barn utålmodige på å få Bibelen på sitt eget språk.

Den etiopiske barnebibelen er utviklet i tett samarbeid mellom bibeloversettere med bakgrunn fra den ortodokse, den katolske og de evangeliske kirkene. Bøkene er utformet med tanke på at de kan brukes på tvers av kirketilhørighet.

– Tekstene er omhyggelig utvalgt for å svare til etiopiske barns hverdag og livssituasjon, og er hentet fra både Det gamle og Det nye testamentet, forteller prosjekt-kordinator i Det etiopiske bibelselskapet, **Endrias Kacharo**.

Tre bind

Barn utvikler seg raskt, og for å tilby relevante utgaver for ulike aldersgrupper, er oversettelsen delt i tre bind: Det første er tilpasset barn i alderen 5–8 år, det andre for 8–10-åringene, og det tredje for gruppen 11–14 år.

Amharisk er nasjonalspråket i Etiopia, og det var naturlig å begynne med en utgivelse til et språk som kan leses og forstås av flest mulige barn i det store landet.

– Så snart vi får ressurser til det, planlegger vi oversettelser også til oromo, hadiyya og andre etiopiske språk, sier Kacharo.

– I dag er den fineste dagen jeg kan huske. Mamma og pappa tar meg alltid med til kirken, men det er første gang har jeg selv har lest i Bibelen og forstått den. De fine bildene gjør det også lettere å skjønne hva som menes, sier ni år gamle **Sigut**.

Representanter fra De forente bibelselskaper, ledere for nasjonale kirkesamfunn og flere kristne organisasjoner var til stede under lanseringen av barnebibelen i Etiopias hovedstad, Addis Abeba.

For noen tiår siden avskaffet den offentlige skolen i Etiopia obligatorisk undervisning i religion og etikk.

– Bibelselskapet ønsker derfor å fylle dette tomrommet ved å legge til rette for at lokale kirker, uavhengig av konfesjon, kan etablere et aktivt bibelarbeid for barn, sier generalsekretær **Yilma Getahun** i Det etiopiske bibelselskapet.

Til flere språk

Etiopia har en sammensatt befolkning som snakker ulike språk, og historisk sett er gjerne språk og etnisk gruppe tett knyttet til enten kristen eller islamsk tradisjon. Det er anslått at rundt 14 millioner etiopiske barn med kristen bakgrunn har amharisk som morsmål eller forstår språket.

– Siden kristne familier i Etiopia kommer fra ulike folkegrupper, er neste steg å oversette til flere språk, også til språk der kristne er i minoritet. Dermed vil barnebiblene nå flere samfunn og grupper der den kristne tilstedeværelsen er mindre tydelig.

På innvielsesdagen uttrykte alle deltakerne stor glede over at barna nå har fått en bibel som er tilpasset deres verden – og som kan være et hjelpemiddel til god livsførsel, åndelig modenhet og gudsfrykt.

Store deler av befolkningen i Etiopia er fattige, og de siste tiårene har også de økonomiske forskjellene økt. I kjølvannet

har det vært en uheldig utvikling med økt kriminalitet og rusmisbruk, særlig blant unge.

– Vi har en visjon om at barnebibelen skal bli et viktig redskap til å bygge opp igjen grunnverdiene blant barn og unge og bidra til samfunnsutviklingen i landet vårt, sier Getahun.

Begeistringen barna viste under lanseringen har gjenklang i Bibelens eget ord:

«Lær den unge veien han skal gå, så forlater han den ikke når han blir gammel.»

(Ordsp 22,6)

Takker for støtte

Bibelselskapet i Etiopia er svært takknemlige for alle som har støttet prosessen med oversettelse, utarbeidelse, trykking og publisering av barnebibelen. Sammen med den internasjonale familien av bibelselskaper har særlig Det amerikanske bibelselskapet bidratt med økonomisk hjelp til produksjonen.

– Bevisstheten om at vi er del av et verdensvidt fellesskap, motiverer oss til også å styrke enhet i vårt eget land. Det innebærer godt og tett samarbeid mellom kirkesamfunnene og at vi intensiverer arbeidet med bibeloversettelser – også for barn i Etiopia, sier Getahun. ●

Med bredt kirkelig engasjement

Generalsekretær **Yilma Getahun** har i over 20 år ledet Bibelselskapets arbeid i Etiopia. Han tilhører selv Den etiopisk-ortodokse kirken og er ordinert ortodoks prest.

Den ortodokse kirken i Etiopia teller om lag 50 millioner mennesker, og utgjør dermed nesten halvparten av befolkningen i landet.

I staben har han medarbeidere fra ulike kirkesamfunn. Etiopia er Afrikas nest største land etter folketall – og hjem for en rekke folkegrupper, språk og religioner.

For nordmenn er det kanskje oppsiktsvekkende at Etiopia også er hjem for verdens største lutherske kirke, Mekane Yesus-kirken, med 12 millioner medlemmer.

Det er stort oppmøte under vitnemålsseremoniene for kvinner og menn som hadde fullført lese- og skriveopplæringen.

«Gave fra Gud»

Hadiyya er en folkegruppe som holder til i Etiopias sørligste region. Ifølge en populær etymologisk tolkning betyr navnet «Gave fra Gud». Befolkningen var i 2007 anslått til å være 1,7 millioner, men har i dag steget til godt over 2 millioner mennesker.

Om lag 80 prosent av Hadiyya-folket tilhører enten evangeliske, katolske eller etiopisk-ortodokse kirker. De øvrige er for det meste muslimer, eller følger ulike naturreligioner.

Folkene i denne delen av Etiopia har de siste årene opplevd sult og matmangel. Det fører til at migrasjonen øker. Særlig gjelder det de unge, som søker et bedre liv i land som Sør-Afrika eller Gulfstatene. Ettersom mange av dem ikke har gått på skole og er analfabeter, møter de ofte betydelige utfordringer og kan være utsatt for vold og overgrep.

En av de lokale prosjektlederne, Belayneh Chafamo, forteller om prosjektets resultater under vitnemålsseremonien i Hadiyya. Ledere fra kirker og myndigheter var til stedet og uttrykte sin takknemlighet og forpliktelse til å bidra med ressurser til arbeidet.

Leseopplæring gir nytt håp

I en landsby i Etiopia sitter voksne kvinner og menn tett i tett på trebenker. Mange holder en bok i hendene for aller første gang. En av lærerne peker på tavla og uttaler ordene. Rundt læreren gjentar klassen høyt og tydelig – og bokstavene får mening.

I Hadiyya-regionen i Sør-Etiopia snakkes språket Hadiyyisa av over to millioner mennesker. Skriftspråket var opprinnelig basert på det etiopiske ge'ez alfabetet, men på 1990-tallet bestemte lokale myndigheter at det skulle skrives med latinske bokstaver.

Endringen skapte store utfordringer. Voksne som hadde kunnet lese, forstod plutselig ikke de nye bokstavene. Andre hadde aldri fått skolegang i det hele tatt.

Mange ble dermed stående igjen uten mulighet til å delta i offentligheten, i kirkene, eller kunne ikke lenger støtte og veilede i barnas utdanning.

Rask vekst og stor etterspørsel

I 2020 startet Bibelselskapet i Etiopia et prosjekt for lese- og skriveopplæring blant voksne i Hadiyya. Prosjektet støttes av Det Norske Bibelselskap og Digni*, og har siden utvidet seg til å omfatte Xamtanga folket i den nordlige regionen Wag Himra.

I 2024 alene fullførte over 3400 voksne kurs i grunnleggende lese- og skriveopplæring (2241 i Hadiyyisa og 1161 i Xamtanga). Et flertall av deltakerne er kvinner.

– Det betyr mye for oss å kunne lese og forstå hva som står i nyhetene, i dokumenter fra myndighetene, og å aktivt kunne delta i bibelundervisningen i kirka. Før måtte jeg spørre andre, men nå kan jeg lese selv, sier **Asmarech**, en av deltakerne.

Sprer seg til nye områder

Etter suksessen i Hadiyya ble programmet i 2024 utvidet til Wag Himra i nord, et område preget av konflikt og uro. Her undervises det på Xamtanga-språket, som fortsatt bruker det ge'ez-baserte skriftsystemet. Mange voksne har aldri lært å lese, og det finnes lite undervisningsmaterieill på morsmålet.

– Vi føler oss sett og verdsatt, sa en deltaker fra Wag Himra, som tidligere aldri

hadde hatt mulighet til skolegang.

Til tross for konflikt og sikkerhetsutfordringer, har prosjektet skapt håp og samhold. Lokale kirker og myndigheter har stilt med klasserom og frivillige. Engasjementet er stort.

– Det handler ikke bare om å lære bokstaver, sier en av lærerne.

– Det handler om verdighet. Om å forstå sitt eget språk, og å selv kunne lese Guds ord.

Lærematerieill utvikles lokalt med hjelp fra profesjonelle lingvister, og undervisningen tilpasses hver region. Bibelselskapet har trykket over 3500 lærebøker og alfabetplansjer på Hadiyyisa og Xamtanga i 2024. Deltakerne får lese- og skriveopplæring som bruker eksempler og illustrasjoner fra deres lokale kontekst og kultur.

Når barna blir lærere

– Jeg øver sammen med barna mine, forteller en kvinne i 40-årene.

– De hjelper meg å stave, og jeg hjelper dem å forstå sammenhengen og meningen i teksten. Slik snus rollene i mange hjem, og barn og voksne leser og lærer sammen.

Fremtid og utfordringer

Flere steder etterlyser deltakerne egne lokaler, særlig i avsidesliggende landsbyer. I dag holdes undervisningen ofte i hjem, kirker eller utendørs. Behovet for lærerveiledninger og opplæring i livsferdigheter er også stort.

– Et neste steg i prosjektet blir å utvikle materieill om helse, jordbruk, familie og fredsbygging. Men det krever flere partnere og ressurser, sier en lokal koordinator.

Likevel er entusiasmen stor. Lærere stiller opp frivillig. Deltakere møter opp hver uke, og stadig flere kirker og lokale grupper ber om å få være med.

– Dette er mer enn et prosjekt, sier en lokal pastor.

– Det er en bevegelse. For når mennesker lærer å lese, åpnes nye muligheter for personlig utvikling, og hjertene deres åpnes for Guds ord. ●

*) Digni er en norsk paraplyorganisasjon for det langsiktige utviklingsarbeidet til 19 misjonsorganisasjoner og kirkesamfunn.

Diplom

En av kvinnene som har lært å lese og skrive mottar diplom fra styreleder i Det etiopiske bibelselskap under vitnemålseremonien i Hadiyya. Rundt 300 mennesker deltok i markeringen, inkludert kirkeledere og politikere.

Myndighetene stiller seg svært positive til arbeidet, og har sagt seg villige til å legge til rette for rekruttering av frivillige medarbeidere, bidra med klasseromslokaler og støtte til utvikling og evaluering av lærematerieill og undervisningsmetodikk.

Lokale medier var også til stede og sendte reportasjer på regionale radio- og TV-kanaler.

Konstanse Raen med medarbeider **Maxime Bakiono**, assisterende direktør for medlemsrelasjoner i De forente bibelselskaper.

Konstanse Raen fra Birkeland, har viet store deler av sitt liv til bibel- og bistandsarbeid i Afrika. Hun begynte arbeidet for Bibelselskapet som regionssekretær, men søkte permisjon fra stillingen da hun og ektemannen **John Gunnar** (d. 2021) reiste til Rwanda.

Da ekteparet ble kalt til tjeneste i Etiopia i 2004, var Konstanse igjen fulltidsansatt for Det Norske Bibelselskap. Ved oppnådd pensjonsalder i 2012, ble hun tildelt Kongens fortjenstmedalje for sin mangeårige innsats for hiv- og aidsrammede i Afrika.

– Som pensjonist har Konstanse fortsatt arbeidet med «Den barmhjertige samaritan» og «Young Samaritan». Det er overveldende hva hun har fått til, og hvilken innsats hun har gjort, og fortsatt gjør, for Bibelselskapet i Afrika, sier internasjonal leder **Bernt G. Olsen**.

Ruster unge til å møte fremtiden

Hva hadde skjedd om Josef lot Maria og Jesusbarnet i stikken? Hvordan kan vår tids David vinne over Goliat? Med programmet «**Young Samaritan**» inspireres unge i 16 afrikanske land til å ta gode valg. Flere vil være med, men økonomien hindrer dem.

«Hva drømmer du om?» spør den gamle, kloke mannen i kiosken.

«Ingen ting», svarer tenårings Sam.

Han har droppet ut av skolen og tror han har spolert alle sjanser til å få et godt liv.

Når mannen i kiosken ikke gir seg, innrømmer Sam:

«Jeg drømmer om å gå tilbake til skolen, få en utdanning og bli rik.»

Mannen i kiosken viser Sam at veien tilbake til skolen ikke er stengt.

Den korte episoden er hentet fra filmen «**Miriam & Sam**». Den er også beskrevet i undervisningsheftet «**Young Samaritan, My Journey in Life**», som brukes for å gi afrikansk ungdom livsveiledning.

Ungdom er den største folkegruppen på det afrikanske kontinentet. Utfordringene de må takle er så store at mange kirker synes det er vanskelig å gi gode råd.

For hva skal en si til jenter som blir altfor tidlig gravide på grunn av uvitenhet eller overgrep? Hvordan kan rusmisbruk, radikaliserings og kriminalitet forebygges? Og hva med mismotet som sprer seg, når drømmer knuses og livet føles håpløst?

Konstanses metode

I flere land tok kirkeledere kontakt med de nasjonale bibelselskapene og bad om hjelp. Den norske misjonæren, bibeloversetteren og aids-aktivisten **Konstanse Raen** og nettverket hennes ble satt på saken. De hadde allerede erfaring med programmet «Good Samaritan» for å bekjempe aids. Denne erfaringen brukte de til å utvikle «Young Samaritan» for afrikanske ungdommer.

Siden programmet startet høsten 2023, har over 30 000 ungdommer deltatt

«**Young Samaritan**»-programmet består av to komponenter; en undervisningsbok med plakater, og en spennende ungdomsfilm kalt «Miriam & Sam.» Temaene er basert på undersøkelser gjort i de 16 landa som nå er med, hvor unge og foresatte ble spurt om aktuelle utfordringer for unge i deres land.

Svarene de gav er blitt til temaer som: Du er verdifull, skole og utdanning, gutt og jente, seksualitet og grensesetting; sosiale media, miljø, gruppepress og anti-vold og viktigheten av å gjøre gode valg basert på kristne verdier. De samme temaene blir så

aktualisert i filmen om Miriam og Sam, og gir dermed et ypperlig utgangspunkt for samtaler og bevisstgjøring.

Enormt behov

Nå banker flere afrikanske bibelselskap på døra og ønsker å bli del av Young Samaritan.

– Den største utfordringen vår er finansiering. Materiellet er dyrt. Skal vi klare å inkludere flere, må vi klare å skaffe mer penger, sier **Beatrice Gangouap**, undervisningsleder for Young Samaritan i Afrika.

Nylig passerte programmet en viktig milepæl, da det var premiere i Nairobi på den tredje filmen i serien om Miriam & Sam.

Filmene, som er finansiert av Digni og Bibelselskapet, tar opp sensitive temaer som radikaliserings, når en gutt verves av en ekstremistisk gruppe, og funksjonsvariasjoner, når hovedpersonen Miriam havner i en ulykke og må bruke rullestol.

Samtidig ble det oppdaterte undervisningsheftet trykt opp på engelsk og fransk i 7500 eksemplar som koordinatorene kunne ta med seg hjem.

Livskompetanse

– Det var en storslagen lansering. Alle de involverte bibelselskapene, skuespillerne og filmselskapet var til stede, og responsen var overveldende, sier Beatrice Gangouap.

Hun er også svært fornøyd med det nye heftet:

– Det er oppdatert med relevante temaer som sosiale medier, vold, voldtekt og migrasjon. Mye av dette er vanskelig å snakke med foreldrene om. Derfor er også kommunikasjon med foreldre et tema i heftet.

Både boka og filmene bygger på Bibelens velkjente historie om den barmhjertige samaritan og blir dramatisert med stor innlevelse. Veien den uheldige mannen i historien gikk langs, da han ble overfalt av røvere, blir brukt som bilde på ungdommenes livsvei.

Mye vil skje langs denne veien. De unge vil møte mange ulike folk og måtte ta mange slags valg. Da er det viktig å være godt rustet til å ta disse valgene.

– Vi kan snakke om at farer truer langs veien, og at de kan ramme alle. At en kan bli angrepet og liggende utslått. At noen kan

Filmene om Miriam og Sam

Filmene «Miriam og Sam» tar opp de samme temaene som boka til «Young Samaritan»-prosjektet. Den dramatiserer den spennende fortellingen om de to:

Hovedpersonene er 15–16 år og kommer fra helt ulike bakgrunn. Sam vokser opp i fattigdom og er med i en kriminell gjeng, mens Miriam kommer fra en trygg middelklassefamilie. Hun er mest opptatt av medier, musikk og sport, og føler at ingen forstår henne.

Så forandres alt seg når hun blir vitne til at en mobb jager Sam for å drepe ham, og hun spontant redder ham. Filmene gir dermed anledning til å ta opp mange aktuelle problemstillinger for unge i Afrika, som kan diskuteres etter visningen.

NY VERBUMBOK

Esau og Jakob

SVEIN TINDBERG

I en årrekke har skuespiller Svein Tindberg reist land og strand rundt med sine enmannsforestillinger basert på historier fra Bibelen. I «Esau og Jakob» tar han oss med bak kulissene og forteller om arbeidet med denne og andre forestillinger, samt hvordan det hadde seg at han ble interessert i bibelfortellingene.

Vi får også møte Tindbergs egen lesning av den kjente fortellingen fra Første Mosebok, om strid mellom brødre og om tilgivelse.

Kr 399,-

Verbum

www.verbumforlag.no

stoppe og hjelpe, for alle kan være en god samaritan. Og at det er mulig å reise seg og begynne livet på en ny måte. De unge blir oppfordret til å være «unge samaritanere» som bryr seg og tar vare på hverandre, sier Konstane.

Deltakende læring

Hennes metode handler ikke utelukkende om å gjøre bibelhistorier aktuelle for dagens unge, men også om metodikken «deltakende læring». Her er drama, sang og dans viktige uttrykksmiddel. Likeså å snakke åpent om sensitive temaer og oppmuntre til kritisk tenkning.

Konstane, Beatrice og deres kolleger har gått nye veier når de inviterer deltakerne til å delta i samtalen og tenke selv, slik at konklusjonene blir deres egne.

I hvert land ledes arbeidet av koordinatorene som er ansatt i bibelselskapene. Disse knytter kontakter med kirkene og lærer opp kursholdere. De nasjonale bibelselskapene har en unik posisjon for de kan invitere alle kirker til å bli med. Slik får programmet stor rekkevidde.

I den tredje filmen om Miriam & Sam får historien om den bortkomne sønnen en forløsende betydning når en gutt kommer hjem fra en radikal opprørsgruppe. Guttens

bror vil egentlig ikke ha noe med ham å gjøre, men bibelteksten får ham til å endre mening.

Afrika er fullt av muligheter

Bistandsleder i Det Norske Bibelselskap, **Ole Sevrin Nydal**, understreker at Young Samaritans mål er å sette unge i stand til å takle livets realiteter.

– En del ungdommer kan ha ganske urealistiske tanker om fremtiden. Når de møter virkeligheten, kan de bli mismodige og frustrerte. I neste omgang kan dette gjøre at de ønsker seg vekk og lettere kan bli utsatt for innflytelse fra radikale grupper, sier han og fortsetter:

– Det handler om å hjelpe ungdommene til å få et positivt og realistisk syn på livet og vise hvordan de kan utgjøre en forskjell der de er.

Beatrice Gangouap ønsker å vise de unge at Afrika er fullt av muligheter.

– De trenger ikke dra til Europa for å få et godt og meningsfullt liv. Gjennom Young Samaritan viser vi hvordan de kan være aktive, skape sine egne jobber og gjøre godt for kirker og lokalsamfunn i hjemlandene. ●

Scene fra «Miriam & Sam».

Young Samaritan-teamet med Konstanse Raen (i midten) og bistandsleder i Bibelselskapet Ole Sevrin Nydal til høyre.

En god samaritan under aids-epidemien

Aids-epidemien tente et nytt engasjement i **Konstanse Raen**. Folk hvisket om en sykdom som var umulig å lege. De syke ble møtt med skam og fordømmelse.

Sammen med ektemannen, John Gunnar, hadde hun vært misjonær i Kamerun i 17 år. De hadde oversatt Bibelen og opplevd kirkevekst. Men på slutten av oppholdet skjønte hun at noe forferdelig var på gang.

I 1989 flyttet familien hjem til Norge. De neste årene fikk de stadig meldinger om at venner og kjente i Kamerun hadde dødd.

Da Konstanse i 2000 reiste tilbake til Afrika, sto kontinentet midt i aidsbølgen. Hun og ektemannen flyttet til Rwanda, der han skulle være landkoordinator for Kirkens Nødhjelp (KN).

De kom til et land som kjempet med etterdønningene etter folkemordet. Mange voldtatte kvinner var blitt smittet av hiv. Mennesker som hadde overlevd massakrene, mistet nå sine kjære til en ny fiende: aids.

Konstanse fikk bekreftet det hun allerede visste; nemlig at kirkene ofte var del av problemet. Fordi sykdommen ble forbundet med seksuell synd, ble hivsmittede isolert og fordømt, og mange døde fra barn og familie for det fantes fremdeles ikke medisiner.

Men hun så også at kirkene kunne være del av løsningen. Kvinner og menn dannet grupper som besøkte syke og tok seg av foreldreløse. De smittede samlet seg for å sette mot i hverandre med andakt, dans og sang. Møtene begynte ofte med en stille stund, der de mintes de som hadde gått bort siden sist og nevnte dem med navn.

Konstanse ville bygge på de gode kreftene, og hun brukte utvalgte bibelfortellinger til å fortelle en annen historie om aids. Slik ble lignelsen om «Den barmhjertige samaritan» et verktøy i kampen mot sykdommen.

Kirkene ble involvert og engasjert. Den velkjente bibelhistorien ble dramatisert og debattert.

«Er du en god samaritan? Hvordan viser du nestekjærlighet?» utfordret Konstanse deltakerne når hun inviterte til workshops.

Med støtte fra Kirkens Nødhjelp og De forente bibelselskaper fikk hun og Sindre Eide i 2002 gitt ut to viktige ressursbøker i kampen mot hiv og aids.

Konstanses bok «Where is the Good Samaritan Today?» ble lansert med den rwandiske presidentfruen til stede i hovedstaden Kigali.

– Det var et stort behov for undervisningsmaterieell og kunnskap om hvordan en kunne leve sammen uten å være redde for å bli smittet, forteller Konstanse.

I boken ble bibelske tekster brukt til å diskutere temaer som fordømmelse, nåde og tilgivelse, ansvar og nestekjærlighet.

Med de samme bibeltekstene som fundament har programmet «Young Samaritan» nå erstattet og utviklet det opprinnelige programmet. ●

Digitale løysingar opnar nye dører

Moderne teknologi gjer det enklare for Bibelselskapet å tilby skulane hjelpemiddel til undervisninga.

På Bibelselskapets nettbaserte undervisningsplattform kan lærarar no finne pedagogiske verktøy som hjelper elevane med å forstå bakgrunnen for sentrale historier og omgrep i Bibelen.

– Når lærarane slepp å utarbeide heile undervisningsopplegget frå botnen av, aukar sjansen for at fleire elevar får ei kvalitetssikra og god opplæring om Bibelen – som er tilpassa gjeldande læreplan, seier Helene Fagervik i Det Norske Bibelselskap.

– I tillegg gjer nettbaserte løysingar det enklare å oppdatere innhaldet i takt med nye behov og planverk for undervisninga.

Elevane følgjer interessert med når læraren underviser om «Dei ti boda». Dei digitale og fysiske hjelpemidla som Bibelselskapet tilbyr gjer historiene meir tilgjengelege i skulekvardagen.

Bibelen tilbake til skulen

Då Bibelselskapet sende ein førespurnad om behovet for hjelpemiddel i KRLE-undervisninga, kom det inn svar frå over tusen norske lærarar.

– **Mange opplever** å mangle ressursar dei kan støtte seg til i undervisninga om Bibelen og den kristne kulturarven, seier **Helene Fagervik**, seniorrådgivar i Det Norske Bibelselskap.

Læreplanane slår fast at forkynning ikkje er tillate i skulen. Mange stader har nok det ført til ein viss berøringsangst for Bibelen.

Bibelselskapet har lagt dei siste læreplanane til grunn for alt pedagogisk materiell som er utvikla. I fleire tiår har «Vandring gjennom Bibelen» blitt brukt som ein undervisningsmetode der gruppedynamikk,

rørslar og samtalar gir elevane spanande møte med Bibelen.

For nokre år sidan blei opplegget revidert – og namnet endra til «Bibelsporet».

– Fleire gonger i året inviterer Bibelselskapet kyrkjelege tilsette, lærarar og andre personar knytte til kyrkjelydane til særskilde kurs i å bruke opplegget. Omtrent elleve prosent av femteklassingar i den offentlege skulan gjennomfører no «Bibelsporet»-undervisninga kvart år.

Eit historisk løft for bibelkunnskap

Heile det norske skuleverket har røter i formidlinga av kristendomskunnskap. Då kong Christian VI i 1739 innførte skuleforordninga, var føremålet å lære barna å lese – slik at dei kunne forstå Bibelen, katekisma og vere budde til konfirmasjonen.

I den gjeldande læreplanen heiter det mellom anna at «elevane skal utforske og samanlikne tekstar og materielle uttrykk som kjelder til kunnskap om kulturarv knytt til kristendom og ulike religions- og livssynstradisjonar.»

– Då kjem ein ikkje utanom Bibelen, seier Helene Fagervik.

Tidslinja

«Tidslinja» er eit anna pedagogisk verktøy utvikla av Bibelselskapet. Dei store og viktige bibelske historiene blir der framstilte som ein lang, samanhengande serie –

og kan tingast som eit fysisk banner elevane kan samle seg rundt.

«Tidslinja» har også ei digital utgåve, og det er utvikla lærebøker og rettleiingar, fargeleggingsark og anna materiell, både som hjelp til lærarane og som motivasjon for elevane til å gjere seg kjende med bibelhistoriene.

– Det er svært oppmuntrande for oss at skulane viser så stor interesse for det vi har å tilby av pedagogiske ressursar, seier Fagervik.

– Tilliten til Bibelselskapet som spesialisert og tradisjonsrik forvaltar av Bibelen i Noreg, og garantien vår om at undervisningsmateriellet er utarbeidd i tråd med læreplanverket, senkar terskelen for å vende seg til oss når ein har behov for pedagogisk hjelp.

Føresetnad for å forstå kulturen

– Det er ikkje mogleg å forstå Noreg som nasjon, historia vår eller norsk og europeisk litteratur utan ei forankring i Bibelen.

Ho får støtte frå kulturpersonar: Då forfatteren **Dag Solstad** nyleg døydde, trekte fleire fram korleis den seinare forfatterskapen hans nærma seg det kristne tradisjonsstoffet. **Ingvar Ambjørnsen** har uttrykt at han ville bli skuffa dersom han på dødsleiet fekk stadfesta at ateistane hadde rett. Medan nobelprisvinnar **Jon Fosse** har sagt det slik:

«Utan kjennskap til Bibelen, ja så står ein nesten på berr bakke i møtet med europeisk kultur.»

– Det er eit aukande behov for solide, pedagogiske bibelressursar, men for at Bibelselskapet skal ha høve til å vidareutvikle eksisterande materiell og nyutvikle stoff, er vi avhengige av økonomisk støtte, seier Fagervik.

Bibelselskapet ønskjer derfor å appellere både til enkeltpersonar, kyrkjelydar, stiftingar, institutt eller fondsforvaltarar som ser verdien av arbeidet.

– Jo fleire som støttar oss, dess meir kan vi investere i kvalitet og pedagogisk nytutvikling. Vi treng all hjelpa vi kan få for å gi Bibelen tilbake til skulen. ●

Hjelp oss å nå fleire skulebarn med Bibelen

Vil du vere med å gi Bibelen til barn og unge i norsk skule?

Arbeidet vårt skaper trygge lærarar og gir endå fleire barn kjennskap til dei spanande forteljingane frå Bibelen.

Bibelselskapet har oppretta ei eiga fast givarteneste til arbeidet for barn og unge i Noreg.

Du kan enkelt opprette deg som givar via tekstmelding / SMS: Send BARN til 2474, så gir du 132 kroner kvar månad via telefonrekninga.

Ønskjer du å gi via Avtalegiro eller VIPPS?

Registrer deg trygt, raskt og enkelt her: gave.bibel.no/barn-unge, kontakt den hyggjelege givarservicen vår på telefon **479 76 470**, eller send ein e-post til giver@bibel.no.

Foto: Det tyske bibelselskapet

«Bibelen er en gave som har forandret livet mitt. I Kolosserbrevet står det at vi, som er Guds utvalgte, skal kle oss i medfølelse og være gode, milde, ydmyke og tålmodige.»

Alemayehu (17 år)

Han er ikke alene om å ha opplevd en livsomveltning ved å høre Guds ord. Derfor er en hovedoppgave for Bibel-selskapet å gjøre Bibelen tilgjengelig for alle mennesker – på deres eget hjertespråk.

Ditt bidrag sikrer flere etiopiere tilgang til rimelige, livsendrende bibler.

Å oversette et bibelvers i Etiopia koster i gjennomsnitt 170 kroner. Hvor mange vers kan du gi?

Gi din gave på den vedlagte giroen, eller på VIPPS 828570 (skriv «Etiopia», ditt navn og adresse i meldingsfeltet).

Bibलगaven

Bibelselskapets misjonsarbeid